

**MUSIQA DARSLARIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI****Hakimjonova Gulmera**

Buxoro davlat pedagogika instituti magistri

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada musiqa darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi, ularning ta'lim jarayonidagi o'rni va pedagogik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim sharoitida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia vositalari hamda raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish o'quvchilarning musiqiy bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, innovatsion yondashuv, multimedia vositalari, raqamli ta'lim, ijodkorlik, musiqiy tafakkur, ta'lim samaradorligi.

ANNOTATION

This article analyzes the effectiveness of using modern pedagogical technologies in music lessons, their role and pedagogical possibilities in the educational process. In modern education, the use of interactive methods, information and communication technologies, multimedia tools, and digital learning platforms contributes to the development of students' musical knowledge, skills, and abilities. The article highlights the impact of technology-based music lessons on students' creativity, musical thinking, activity, and independent learning skills. **Keywords:** music education, modern pedagogical technologies, interactive methods, innovative approach, multimedia tools, digital learning, creativity, musical thinking, educational effectiveness.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается эффективность использования современных педагогических технологий на уроках музыки, их роль и педагогические возможности в образовательном процессе. В условиях современной системы образования применение интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий, мультимедийных средств и цифровых образовательных платформ способствует развитию музыкальных знаний, умений и навыков учащихся.

Ключевые слова: музыкальное образование, современные педагогические технологии, интерактивные методы, инновационный подход,

мультимедийные средства, цифровое обучение, творчество, музыкальное мышление, эффективность обучения.

KIRISH. Bugungi kunda ta'lim tizimida yuz berayotgan tub islohotlar, fan va texnologiyalarning jadal rivojlanishi o'qitish jarayoniga yangicha yondashuvlarni joriy etishni talab etmoqda. Ayniqsa, san'at va musiqa ta'limi sohasida o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, musiqiy tafakkurini shakllantirish hamda dars jarayonining samaradorligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Musiqa darslari nafaqat nazariy bilimlarni berish, balki o'quvchilarda estetik did, ijodkorlik, tinglash madaniyati, ijrochilik ko'nikmalari va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim ta'lim jarayonidir. Shu sababli an'anaviy o'qitish usullari bilan bir qatorda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash zamonaviy musiqa ta'limining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar deganda ta'lim jarayonini oldindan loyihalashtirish, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash, bilimlarni samarali o'zlashtirishga yo'naltirilgan metod, vosita va usullar majmui tushuniladi. Ushbu texnologiyalar ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi, darsning qiziqarli va samarali tashkil etilishiga imkon yaratadi. Musiqa darslarida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, multimedia vositalari, raqamli platformalar, elektron resurslar hamda loyiha asosida o'qitish usullaridan foydalanish o'quvchilarning musiqiy bilimlarini chuqurlashtirish bilan birga ularning ijodiy faolligini ham oshiradi. Musiqa fanining o'ziga xos jihati shundaki, unda nazariy bilimlar amaliy faoliyat bilan uzviy bog'liq holda olib boriladi. O'quvchi musiqiy asarni tinglash, tahlil qilish, kuylash, ijro etish va ijodiy yondashish jarayonida faol ishtirok etadi. Shu nuqtai nazardan zamonaviy pedagogik texnologiyalar musiqa mashg'ulotlarini tashkil etishda katta imkoniyatlar yaratadi. Masalan, multimedia vositalari orqali musiqiy asarlarning audio va video namunalari namoyish etilishi, virtual musiqa dasturlaridan foydalanish, interfaol topshiriqlar va elektron testlar orqali bilimlarni mustahkamlash o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Bugungi kunda musiqa ta'limida kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarning nafaqat musiqiy bilimlarini, balki kommunikativ, ijodiy va texnologik kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi ham dolzarb hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'quvchini tayyor bilimlarni qabul qiluvchi subyekt emas, balki bilimlarni mustaqil izlab topuvchi, tahlil qiluvchi va amaliyotda qo'llovchi faol ishtirokchiga aylantiradi. Bu esa musiqa darslarida o'quvchilarning ijodiy fikrlashi,

musiqiy qobiliyati va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Musiqa ta'limida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi, avvalo, dars jarayonining mazmunli, qiziqarli va interfaol tashkil etilishi bilan belgilanadi. An'anaviy usullarni zamonaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olish, ularning musiqaga bo'lgan qiziqishini oshirish hamda ta'lim sifatini yaxshilash mumkin. Shuning uchun ham bugungi musiqa o'qituvchisidan nafaqat fan bo'yicha chuqur bilim, balki zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga tatbiq eta olish kompetensiyasi ham talab etiladi. Musiqa ta'limining zamonaviy rivojlanish bosqichida o'quvchilarning musiqiy qobiliyatlarini shakllantirish, ularning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirish va ta'lim jarayonini yanada samarali tashkil etish uchun ilg'or pedagogik yondashuvlardan foydalanish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Musiqa darslari o'z mazmuniga ko'ra boshqa fanlardan farq qiladi, chunki unda bilim berish jarayoni hissiy idrok, amaliy faoliyat va ijodiy tafakkur bilan chambarchas bog'liq holda amalga oshiriladi. Shu sababli musiqa mashg'ulotlarida qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar nafaqat o'quv materialini o'zlashtirishga, balki o'quvchilarning shaxsiy ijodiy imkoniyatlarini namoyon etishga ham xizmat qilishi lozim.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish musiqa darslarining mazmunini boyitish, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va dars jarayonini individual yondashuv asosida tashkil etish imkonini beradi. Ayniqsa, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, hamkorlikda o'qitish, o'yin texnologiyalari hamda tadqiqot metodlari musiqa fanida samarali natijalar beradigan usullar sifatida namoyon bo'lmoqda. Ushbu metodlar orqali o'quvchilar musiqiy asarlarni oddiy tinglovchi sifatida emas, balki tahlil qiluvchi, baholovchi va ijodiy yondashuvchi subyekt sifatida qabul qilishga o'rganadilar. Musiqa darslarida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirishda katta ahamiyatga ega. Masalan, "Aqliy hujum", "Klaster", "Venn diagrammasi", "Baliq skeleti", "Insert" kabi metodlar orqali musiqiy tushunchalarni o'zlashtirish, bastakorlar ijodini o'rganish, janrlar va musiqiy asarlarning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish samarali tashkil etiladi. Bunday metodlar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, fikrini erkin bayon qilish, guruh bilan ishlash va muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Musiqa ta'limida o'yin texnologiyalaridan foydalanish ham alohida pedagogik ahamiyatga ega. Musiqiy viktorinalar, ritmik o'yinlar, ijodiy topshiriqlar, musiqiy bellashuvlar va rolli mashg'ulotlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Ayniqsa, kichik yoshdagi o'quvchilar bilan ishlashda o'yin elementlari orqali murakkab musiqiy tushunchalarni sodda va tushunarli shaklda yetkazish mumkin. Bu

jarayonda o'quvchi o'zini erkin his qiladi va o'zining musiqiy imkoniyatlarini namoyon etishga harakat qiladi. Zamonaviy musiqa ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanish ham katta imkoniyatlar yaratmoqda. Elektron darsliklar, audio va video materiallar, virtual musiqa dasturlari, onlayn ta'lim platformalari hamda turli interaktiv dasturlar yordamida musiqa fanini o'qitish samaradorligini oshirish mumkin. Masalan, musiqiy asarlarning turli ijrolarini taqqoslash, ovoz yozish dasturlari orqali ijrochilik faoliyatini tahlil qilish, elektron notalar bilan ishlash o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday imkoniyatlar an'anaviy dars shakllarini kengaytirib, o'quvchilarga musiqani chuqurroq anglash imkonini beradi.

Pedagogik texnologiyalarning samaradorligi, avvalo, o'qituvchining ularni to'g'ri tanlay olishi va dars maqsadiga mos ravishda qo'llashiga bog'liq. Har bir musiqa mashg'ulotida qo'llaniladigan metod o'quvchilarning yoshi, bilim darajasi, qiziqishi va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda tanlanishi kerak. Chunki bir xil texnologiya barcha darslarda bir xil natija bermasligi mumkin. Shu bois musiqa o'qituvchisi pedagogik texnologiyalarni ijodiy va moslashuvchan tarzda qo'llashi muhimdir. Zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan musiqa darslari o'quvchilarda musiqiy kompetensiyalarni rivojlantirish bilan bir qatorda ularning estetik dunyoqarashini ham kengaytiradi. Bundan tashqari, zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'qituvchi faoliyatini ham takomillashtiradi. Darsni loyihalash, natijalarni baholash, o'quvchilarning rivojlanish jarayonini kuzatish va tahlil qilish imkoniyatlari kengayadi. O'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o'quvchilarning ijodiy faoliyatini tashkil etuvchi, ularni izlanishga yo'naltiruvchi pedagog sifatida faoliyat yuritadi.

Xulosa qilib aytganda, musiqa darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonini takomillashtirish, o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirish va zamonaviy talablar asosida barkamol shaxsni tarbiyalashda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli musiqa ta'limida innovatsion texnologiyalarni keng qo'llash kelajakdagi pedagogik jarayonning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Slastenin V.A., Isaev I.F., Shiyanov E.N. Pedagogika: o'quv qo'llanma. – Moskva: Akademiya, 2013.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2006.

3. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.
4. Xodjayev B.X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Sano-standart, 2017.